

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Förslag till

Lägesbild brottsförebyggande

**Kartläggning, lägesbild och åtgärdsplan enligt Lag (2023:196)
om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete**

Antagen av kommunstyrelsen **XXXX**

Ansvarig förvaltning: Räddningstjänsten

Ansvarig tjänsteman: Beredskaps- och säkerhetssamordnare

Räddningstjänsten
Tina Petersson, Beredskaps- och säkerhetssamordnare
Maj 2024
Informationsklass: K0 Öppen

Innehåll

Inledning	4
Skillnaden mellan kartläggning och lägesbild	4
Om kommunen	5
Kommunens ansvarsområde, uppdrag och organisation	5
Övergripande beskrivning av kommunen	5
Styrning av brottsförebyggande frågor	7
Samverkan	8
Kartläggning	9
Brottslighet totalt	10
Skadegörelsebrott	11
Miljöbrott	13
Narkotikabrott	15
Våldsbrott i offentlig miljö	21
Våld i nära relation	24
Stöld – och tillgreppsbrott	27
Bedrägeribrott	31
Trafikbrott	32
Annan för kartläggningen relevant information	34
Prioritering	38
Analys	39
Lägesbild och åtgärdsplan	40
Sammanfattad lägesbild	40
Åtgärdsplan	41

Inledning

Från och med den 1 juli 2023 har kommunerna ett brottsförebyggande ansvar enligt *Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Lagen är en del i arbetet med att förstärka förutsättningarna för att nå den nationella politikens målambitioner som bland annat återfinns i det nationella brottsförebyggande programmet – *Tillsammans mot brott*. Syftet med lagen är att säkerställa att kommuner utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt tar ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder och skapar förutsättningar för samordning av det brottsförebyggande arbetet inom kommunen.

Ett krav i den nya lagen är att Vaggeryds kommun ska ta fram en lägesbild som ska innehålla en kartläggning av brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser samt en analys av kartläggningen och informationen. Arbetet med att ta fram lägesbilden består av två steg:

- Steg 1 – Genomföra en kartläggning som innehåller statistik kring anmälda brott, trygghetundersökningar och annan information av betydelse.
- Steg 2 – Genomföra en orsaksanalys där viss problematik/trender granskas djupare och genererar en samlad lägesbild.

Utifrån lägesbilden ska Vaggeryds kommun ta ställning till behovet av åtgärder för att förebygga brott och formulera detta i en åtgärdsplan som ska beslutas av kommunstyrelsen.

Skillnaden mellan kartläggning och lägesbild

Med kartläggning avses systematisk datainsamling om ett geografiskt område eller ett brottsproblem. I kartläggningen samlas information om vad, hur mycket, hur ofta, på vilket sätt och under vilka förutsättningar som brottsligheten uppträder.

En lägesbild är en sammanställning och analys av kartläggningens resultat, där avvikelser eller mönster i brottsligheten identifieras. Lägesbilden är en samlad bedömning av var problemen är som störst, hur situationen ser ut jämfört med referensdata och hur utvecklingen sett ut över tid.

Om kommunen

Kommunens ansvarsområde, uppdrag och organisation

Kommunfullmäktige har beslutat om fyra långsiktiga och övergripande mål:

Vaggeryds kommun ska vara en plats...

- med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen
- med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet
- med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa
- som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka

Vaggeryds kommun är den största arbetsgivaren i kommunen med cirka 1 100 anställda.

I kommunen finns sju förvaltningar med olika ansvarsområden. Varje förvaltning har en nämnd eller ett utskott med politiker som har ansvaret för att fatta de flesta besluten om verksamheten. Det finns också två kommunala bolag, varav ett har ett dotterbolag, samt ett kommunalförbund.

Kommundirektören är kommunens högsta tjänsteperson och är chef för såväl förvaltningen kommunledningskontoret som för förvaltningscheferna.

Övergripande beskrivning av kommunen

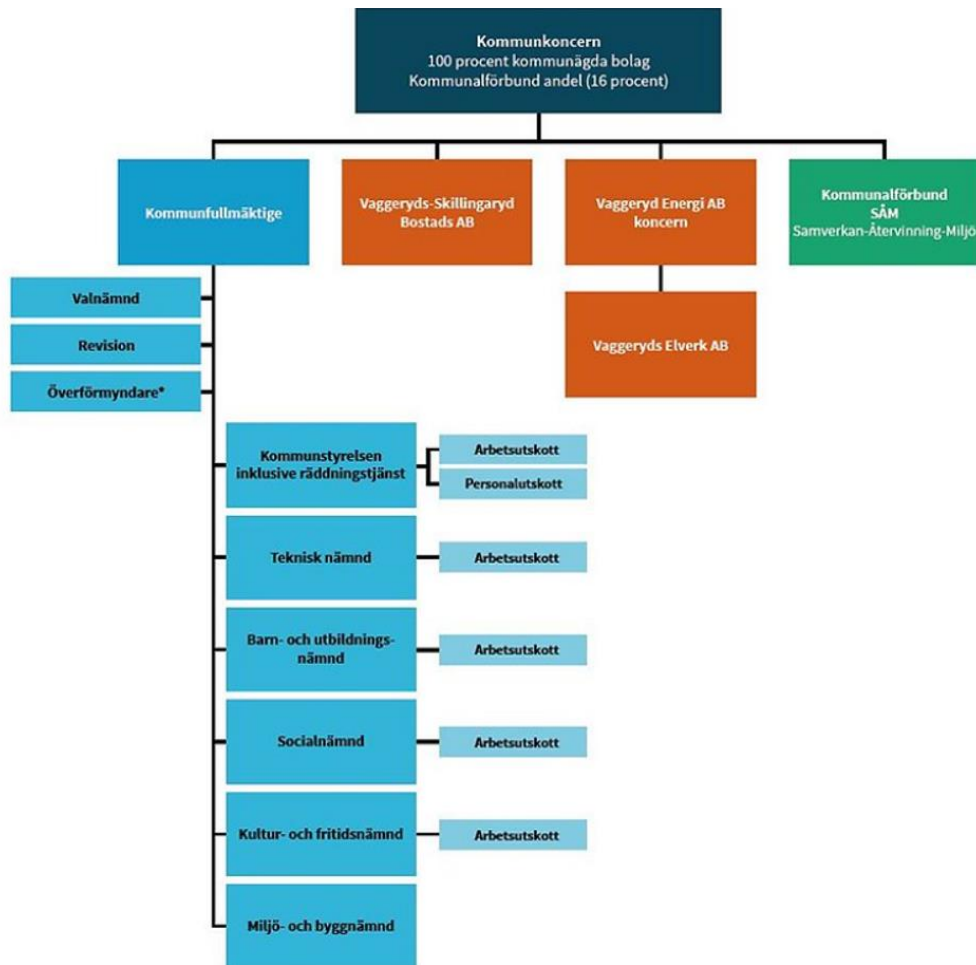
Vaggeryds kommun ligger i nordvästra delen av Småland och har 14 859 invånare (2022-06-30). Det är en växande kommun som totalt sett haft en positiv befolkningsökning de senaste 10 åren. Kommunens åldersfördelning skiljer sig i vissa ålderskategorier i jämförelse med länet och riket. Andelen invånare mellan 0-19 år är tre procent högre än i övriga landet. Däremot är andelen invånare mellan 20-64 år två procent lägre än i övriga landet. Andelen 65 år och äldre (65+) skiljer sig inte nämnvärt från länet och riket. Kommunen har en levande landsbygd med en del mindre tätorter och två större centralorter; Vaggeryd och Skillingaryd.

När det gäller infrastruktur har Vaggeryds kommun väl utbyggda kommunikationsmöjligheter. Motorvägen E4 passerar genom kommunen liksom gamla E4, även kallad Gamla Riksettan. Det finns järnvägsförbindelser i nord-sydlig och östlig riktning via Jönköping, Värnamo och Nässjö. Kommunen har tågstationer i Vaggeryd, Skillingaryd, Klevshult och Hok. Inom kommunen finns ett väl utbyggt vägnät.

Området transport och magasinering med flera nya stora etableringar utmed E4 ökar. Kommunen har i norr vuxit samman med Jönköpings kommuns södra delar med liknande etableringsområden. Det finns en torrhamn i Skillingaryd, Båramo kombiterminal.

Det anordnas stora evenemang i kommunen som lockar många besökare. Som exempel kan nämnas mässorna Elmia Wood och Elmia Skog, Vaggeryds travbana, rallytävlingar och musikarrangemanget Diggiloo.

Vaggeryds kommun har ett rikt föreningsliv med kyrkor, intresse- och idrottsföreningar som har stark ställning i kommunen. Det finns stor utvecklingspotential när det gäller de brottsförebyggande frågorna i samverkan med fastighetsägare, handlare och civilsamhälle.

Figur 1. Kommunkoncernens organisation Källa: vaggeryd.se

Figur 2. Vaggeryds kommuns läge i södra Sverige. Bild: vaggeryd.se

Figur 3. Vaggeryds kommuns geografiska område. © Lantmäteriet

Styrning av brottsförebyggande frågor

Kommunen har ett väl etablerat lokalt brottsförebyggande råd med representation på strategisk nivå på såväl politisk nivå som tjänstemannanivå. Rådet leds av kommunstyrelsens ordförande och sammankallas av beredskaps- och säkerhetssamordnaren (tillika brottsförebyggande samordnare). Rådet består våren 2024 av representanter för kommunala verksamheter.

Samverkan

Samverkan med polisen

Det finns idag en väl utvecklad samverkan med Polismyndigheten, lokalpolisområde Värnamo. Vaggeryds kommun har ett samverkansavtal med Polisen (LPO Värnamo). Varje år tas det fram ett medborgarlöfte som beskriver vilka fokusområden som vi i samverkan och var och en enskilt ska fokusera på. Fokusområden i nuvarande medborgarlöfte:

- Förebyggande arbete i syfte att förhindra unga att hamna i kriminell livsstil.
- Narkotikabrottslighet med fokus på att upptäcka yngre personer som riskerar att hamna i ett missbruk.
- Informationsinsatser om hur man skyddar sig mot bedrägerier.
- Trafiksäkerhetsarbete främst med fokus på höga hastigheter i kommunen.

Kommunpolisen är lokalpolisområdets representant i kommunens brottsförebyggande råd.

Samverkan med andra aktörer

Det finns i dagsläget inga samverkansavtal med andra aktörer i samhället. Viss samverkan med olika aktörer, t.ex. ekumeniska råd och lokal service och handel, har initierats av brottsförebyggande samordnaren.

Kartläggning

Det första steget för att skapa en lägesbild över brottsproblematiken i kommunen är att göra en kartläggning över relevant statistik, undersökningar och fakta.

Läsanvisning: Varje brottskategori är uppbyggd med avsnittet brottsstatistik överst. I de fall det finns fakta om självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet kommer det därefter. I vissa fall finns det också kompletterande information till brottskategorin. I dessa fall utgör det tredje avsnittet i brottskategorin. Utöver detta finns också ett kapitel i kartläggningen som heter *Annan för kartläggningen relevant information*. Här återfinns information som inte uppenbart hör hemma under någon enskild brottskategori.

Brottsstatistik

Statistiken i detta avsnitt kommer huvudsakligen från myndigheten Brottsförebyggande rådet (Brå) för åren 2017-2022. I jämförelser med Polismyndighetens statistik för samma tidsperiod finns vissa skillnader. För att göra denna kartläggning jämförbar med kommande kartläggningar kommer i huvudsak Brås statistik att användas. I de fall denna statistik och Polismyndighetens statistik avviker mycket finns en kommentar under respektive brottskategori. I vissa fall är statistiken hämtad direkt från Polismyndigheten och avser åren 2020-2023 och då anges det.

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

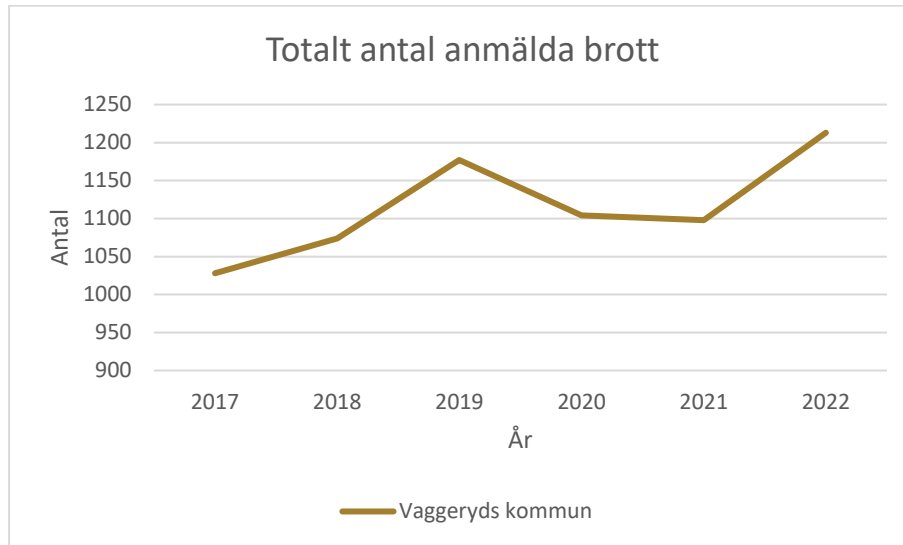
I denna sammanställning har två huvudsakliga källor använts för att beskriva människors självrapporterade utsatthet för brott och upplevelse av oro respektive trygghet. Det är den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) för åren 2017-2022 uppdelade i tvåårsintervall. Det är också Polisens trygghetsundersökning för åren 2022 och 2023.

Kompletterande information

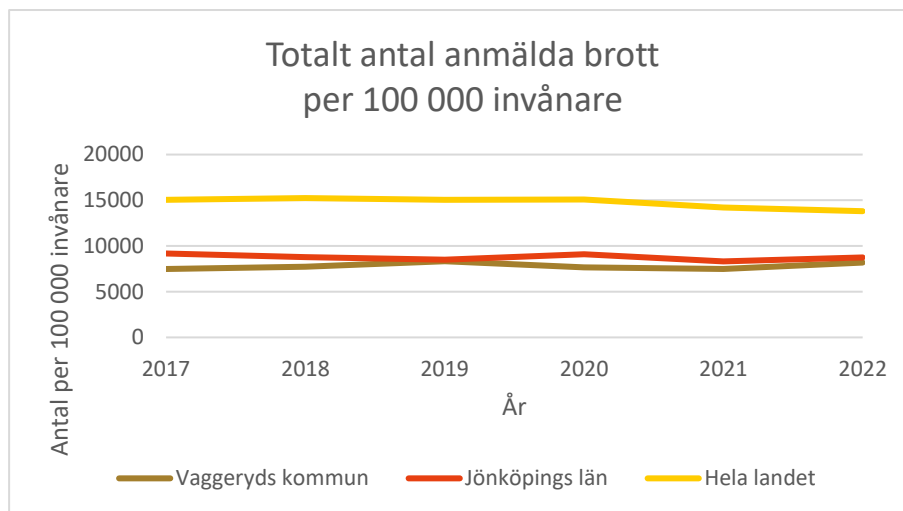
Under denna rubrik återfinns statistik och information från enkätundersökningar och kommentarer från tjänstepersoner i kommunen.

Brottslighet totalt

Brottsstatistik

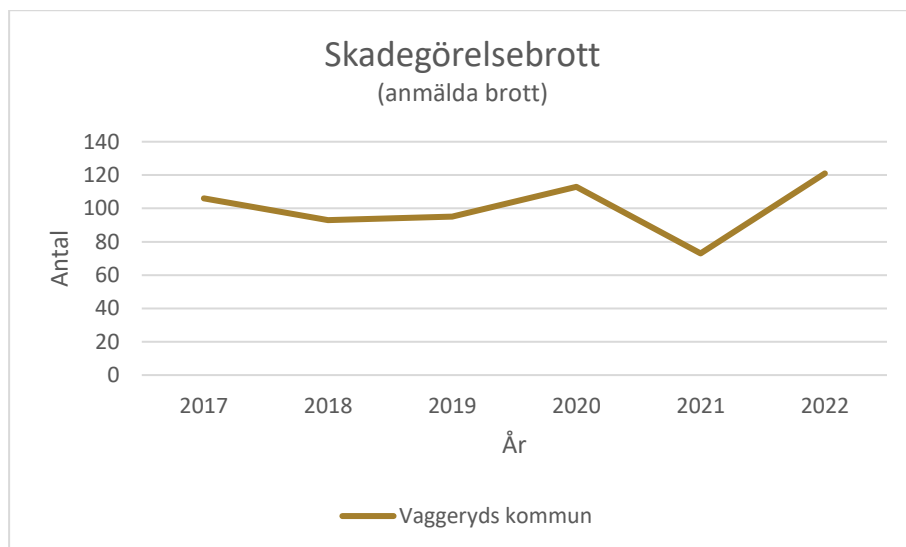
Figur 4: Totalt antal anmälda brott i Vaggeryds kommun 2017-2022. Källa Brå

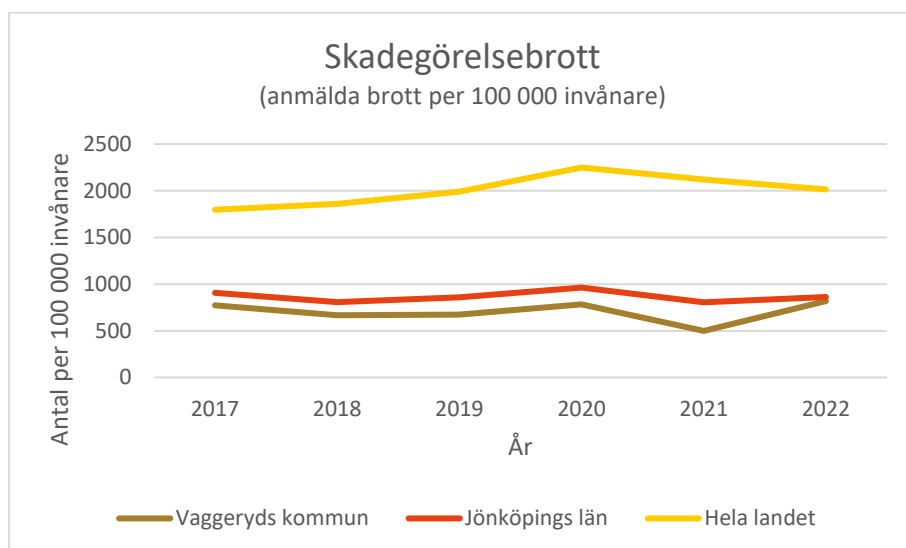
Figur 5: Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa: Brå

Skadegörelsebrott

Brottsstatistik

Figur 6: Anmälda skadegörelsebrott i Vaggeryds kommun. Källa Brå

Figur 7: Anmälda skadegörelsebrott per 100 000 invånare. Källa Brå

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	6	6	3
Jönköpings län	5	6	6
Hela landet	8	8	7

Tabell 1: Andel personer som uppger problem med skadegörelse i bostadsområdet, angivet i procent. Två år sammanslagna. Källa: NTU

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	2	4	2
Jönköpings län	3	4	3
Hela landet	6	6	5

Tabell 2: Andel personer som uppger problem med klotter i bostadsområdet, angivet i procent. Två år sammanslagna. Källa NTU

Polisens trygghetsundersökning

Polisens trygghetsundersökning för 2022 och 2023 visar att medborgarnas upplevelse av problematiken med nedskräpning och skadegörelse upplevs som ett ”inte alls påtagligt problem”.

Kompletterande information

Kommunens incidentrapportering

Det finns inget heltäckande system för incidentrapportering för kommunens verksamheter. Detta gör att kvaliteten i rapporteringen skiftat lite mellan åren och försvårar en heltäckande sammanställning. Sedan mars 2023 finns dock statistiken för skadegörelse vid kommunägda fastigheter i fastighetssystemet Pigello. Det gör att vi lättare kommer att kunna följa statistiken framöver. När det gäller incidentrapportering för gata- och parkmiljön och privata fastighetsägare pågår det ett arbete med ett system som kan bidra till en mer heltäckande bild av problematiken.

Källa: Tekniska kontoret

Kommunens kostnader för skadegörelse

Tekniska kontorets fastighetsenhet har en ungefärlig årskostnad för åtgärder kopplade till skadegörelse på ca 100 000 kr för material och arbete. Utöver det uppgår ökade driftskostnader till följd av skadegörelse med 50 000-75 000 kronor per år. Detta är de faktiska registrerade kostnaderna kopplade till skadegörelse. Det finns dock risk för att ytterligare kostnader döljer sig bakom andra poster i ekonomihanteringen.

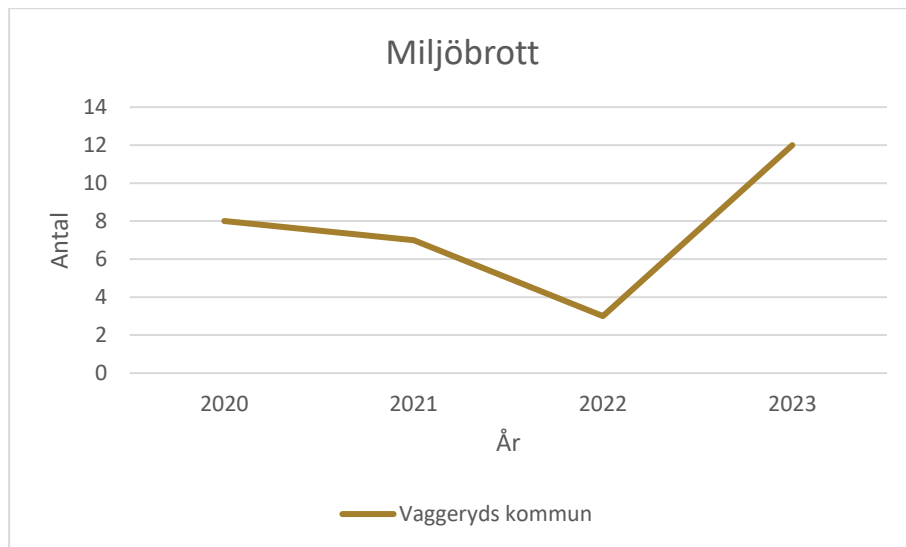
I gata- och parkmiljön kostar sanering av klotter ca 200 000 kronor per år och åtgärder i samband med skadegörelse ca 300 000 kronor per år. Utöver det tillkommer kostnader förknippade med nedskräpning utanför allmän platsmark på ca 150 000 kr per år.

Det finns en upplevelse hos ansvariga tjänstemän om att ovanstående problematik är en begränsande faktor för trivseln. Ansvariga drar sig för att sätta upp fint material eftersom det finns oro för att det kan bli förstört.

Källa: Tekniska kontoret

Miljöbrott

Brottsstatistik

Figur 8: Miljöbrott (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2020-2023 – Brottskoder: 8008, 8001, 8018, 8004, 8005, 8006. Källa: Polismyndigheten

Kompletterande information

Förekomsten av avfallsbrottslighet i Vaggeryds kommun är inte kartlagd i någon vidare utsträckning. Det bedrivs ingen uppsökande tillsyn för att hitta illegal avfallsverksamhet, vilket utgör ökad risk för förekomsten av dold avfallsbrottslighet. Däremot har det uppdragats vad som kan antas vara illegal avfallsverksamhet när vanlig tillsyn har bedrivits mot miljöfarliga verksamheter. Det förekommer särskilt en verksamhet där bedömning övervägande pekar på oegentligheter i avfallshanteringen. Anmälan har gjorts till polisen i detta fall och utredningen är pågående sedan några år.

Samverkan med kommuner som har känt oseriösa aktörer kan utvecklas. Det finns mycket att vinna i utrednings- och handläggningssvåg, men det ställer krav på att resurser, såväl personella som ekonomiska, finns att tillgå. Förhoppningen om att framtida stabilitet i personalstyrkan och kontinuitet i arbetet kommer utgöra en god grund för att upprätta ett fungerande arbete med frågor som berör avfallsbrottslighet.

Vad gäller de eventuella kostnader som en kommun kan bli stående med på grund av oseriösa aktörer inom avfallsområdet så kan det röra sig om flera tiotals miljoner kronor. I de värsta fall som uppdragats i Sverige så har det rör sig om över hundralet miljoner, där det varit en omfattande och mycket miljöstörande oseriös verksamhet som bedrivits.

Källa: Miljö- och byggförvaltningen

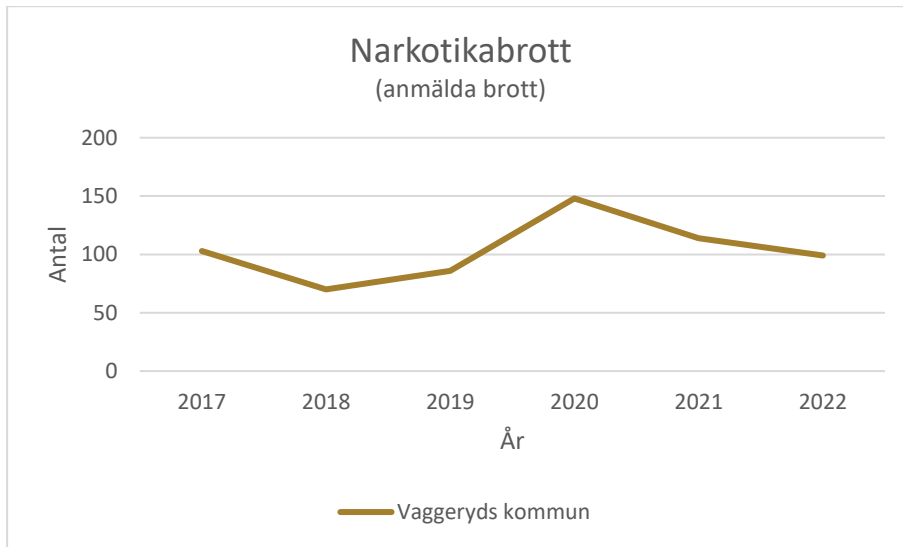
Problemet med nedskräpning och ockupering av kommunal mark i anslutning till privata fastigheter finns i så gott som alla bostadsområden i kommunen. Kommunen arbetar med frågan genom att välja ut ett avgränsat område eller en gata i taget och informera fastighetsägarna om nedskräpningen via brev. I brevet hänvisas till gällande lagar och fastighetsägarna uppmanas att städa bort sina saker från den kommunala marken. I breven anges också hur lång tid de har på sig att göra detta innan ytterligare

kontroll görs. Att skicka ut brev har visat sig vara en effektiv åtgärd. I de flesta fall resulterar det i att fastighetsägarna städar bort sina ägodelar från den kommunala marken.

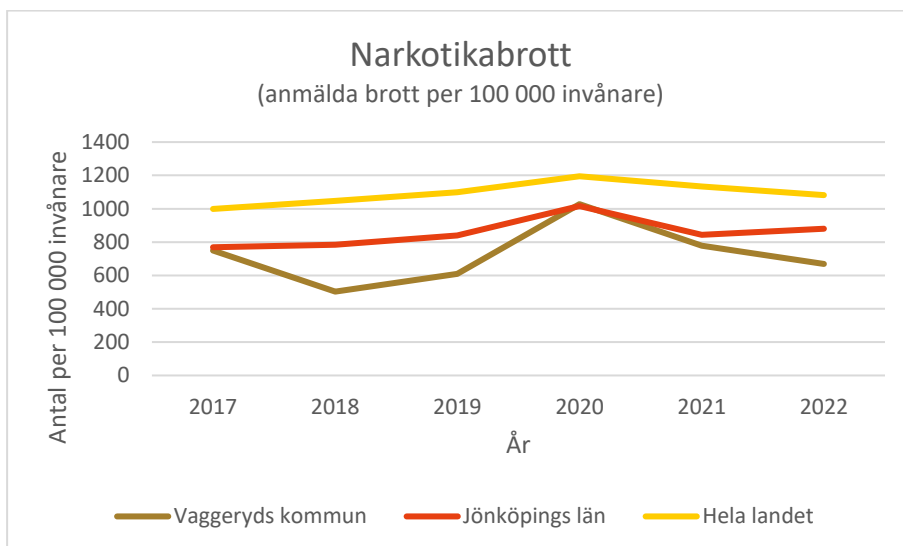
Källa: Tekniska kontoret

Narkotikabrott

Brottsstatistik

Figur 9: Totalt antal anmälda narkotikabrott i Vaggeryds kommun. Källa Brå

Figur 10: Antal anmälda narkotikabrott per 100 000 invånare. Källa Brå

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	4	3	6
Jönköpings län	3	4	4
Hela landet	5	6	6

Tabell 3: Andel personer som uppger problem med öppen narkotikahandel i bostadsområdet, angivet i procent. Två år sammanslagna. Källa: NTU

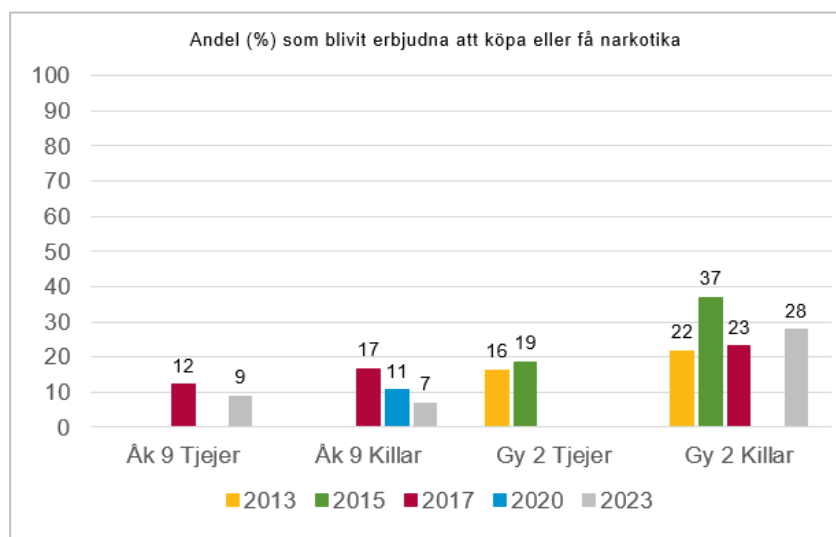
	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	3	3	4
Jönköpings län	5	6	4
Hela landet	7	7	6

Tabell 4: Andel personer som uppger problem med personer påverkade av alkohol eller droger utomhus i det egna bostadsområdet, angivet i procent. Källa NTU

I polisens trygghetsundersökning för 2022 och 2023 under rubriken missbruksproblem kan utläsas att respondenterna upplever ett ”närmast obefintligt problem” till ”inte särskilt påtagligt problem” med berusade och narkotikapåverkade personer utomhus. Upplevelsen av bostäder som tillhåll för alkohol- och narkotikamissbrukare upplevs som ett ”inte alls påtagligt problem” till ett ”inte särskilt påtagligt problem”.

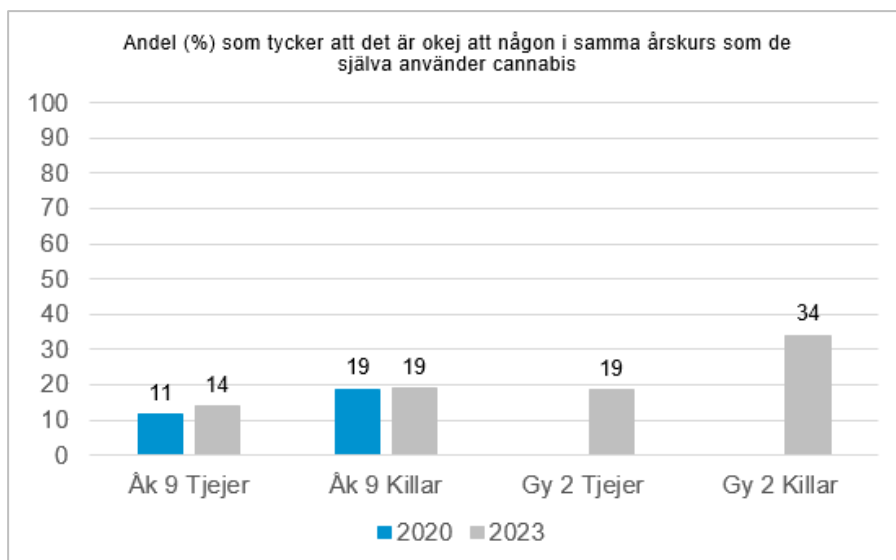
Kompletterande information

Ungdomar och narkotika

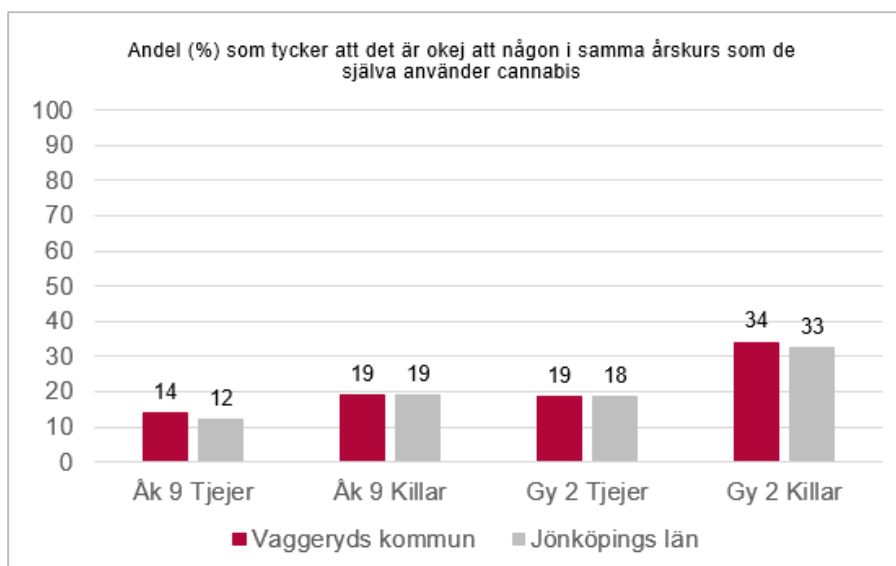

Figur 11: Andel ungdomar (%) som blivit erbjudna att köpa eller få narkotika i Vaggeryds kommun. Källa: Folkhälsoenkät ung 2023¹

¹ Folkhälsoenkät Ung är en enkätundersökning som kartlägger ungdomars hälsa och livsstil. Undersökningen genomförs som en webbenkät på skoltid och är en totalundersökning bland de som går i årskurs 9 samt årskurs 2 på gymnasiet. Undersökningen genomförs som en webbenkät på skoltid och är en totalundersökning bland ungdomar som går i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet, även bland de ungdomar som går anpassad grund- och gymnasieskola. Hur ungdomarna i Jönköpings län mår idag har betydelse för hur de mår i framtiden och även för hur befolkningen i länet mår.

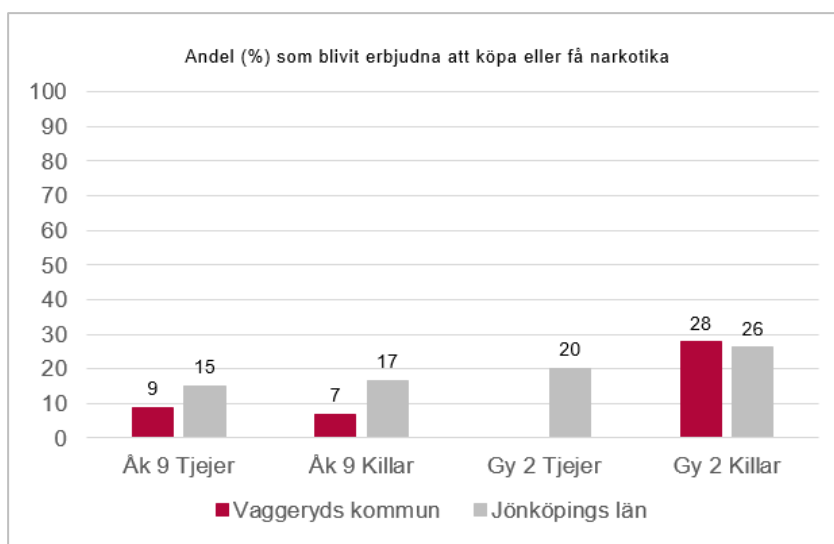

Figur 12: Andel % som tycker att det är okej att någon i samma årskurs som de själva använder cannabis i Vaggeryds kommun. Källa: Folkhälsoenkät ung 2023²

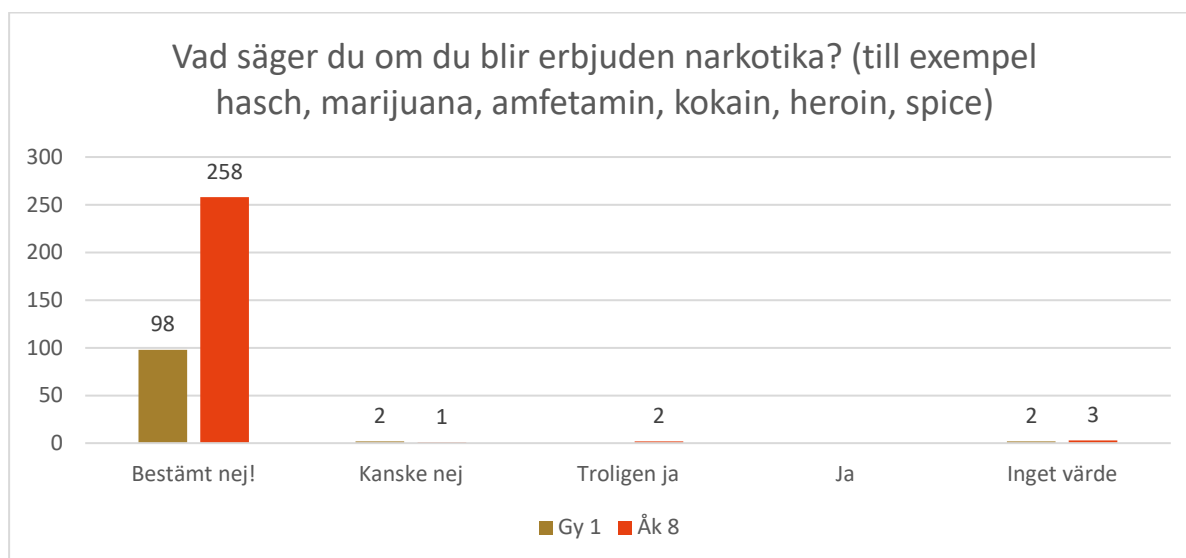

Figur 13: Andel % som tycker att det är okej att någon i samma årskurs som de själva använder cannabis i Vaggeryds kommun jämfört med Jönköpings län. Källa: Folkhälsoenkät ung 2023

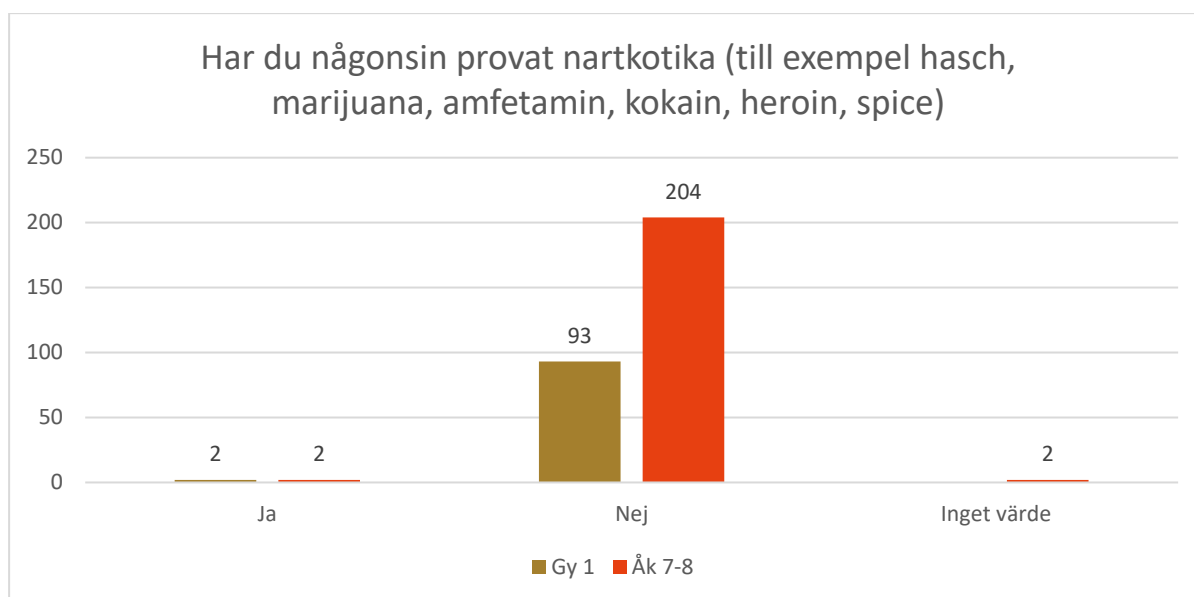
² Folkhälsoenkät Ung är en enkätundersökning som kartlägger ungdomars hälsa och livsstil. Undersökningen genomförs som en webbenkät på skoltid och är en totalundersökning bland de som går i årskurs 9 samt årskurs 2 på gymnasiet. Undersökningen genomförs som en webbenkät på skoltid och är en totalundersökning bland ungdomar som går i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet, även bland de ungdomar som går anpassad grund- och gymnasieskola. Hur ungdomarna i Jönköpings län mår idag har betydelse för hur de mår i framtiden och även för hur befolkningen i länet mår.

Figur 14: Andel ungdomar (%) som blivit erbjudna att köpa eller få narkotika i jämförelse med Jönköpings län. Källa: Folkhälsoenkät ung 2023

Figur 15: Vad säger du om du blir erbjuden narkotika? (till exempel hasch, marijuana, amfetamin, kokain, heroin, spice). Källa: Vaggeryds kommuns hälsosamtal 2022.

Figur 16: Vad säger du om du blir erbjuden narkotika? (till exempel hasch, marijuana, amfetamin, kokain, heroin, spice). Källa: Vaggeryds kommuns hälsosamtal 2023.

Vuxna och narkotika

Fråga 30. Andel (%) som någon gång använt cannabis (t.ex. hasch eller marijuana).

Kommun	Kvinnor	Män	Totalt
Aneby		16,5	11,8
Eksjö	6,2	9,3	7,9
Gislaved			5,7
Gnosjö			3,9
Habo	7,1	8,1	7,7
Jönköping	5,9	9,7	7,7
Mullsjö	4,8	10,1	7,6
Nässjö	6,0	10,2	8,3
Sävsjö	5,3	9,0	7,1
Tranås		9,0	6,2
Vaggeryd		9,5	6,3
Vetlanda		6,9	4,9
Värnamo		13,9	10,0
Länet	5,2	9,6	7,4

Tabell 5: Andel (%) vuxna som någon gång använt cannabis (t.ex. hasch eller marijuana).

Källa: Den nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor Region Jönköpings län, rjl.se³

³ "Hälsa på lika villkor (HLV)" är en nationell och regional undersökning om hälsa, levnadsvanor och livsvillkor med syftet att beskriva hur befolkningen mår och följa förändringar i hälsa över tid. Region Jönköpings län och länets kommuner deltar med tilläggsurval i undersökningen för att få resultat på kommunnivå. Hälsa på lika villkor vänder sig till individer som är 16 år eller äldre. Resultat för frågor med möjlighet att ange fler svarsalternativ finns inte med här. När färre än 10 personer återfinns i en svarsgrupp visas inget resultat.

Fråga 33. Andel (%) som någon gång använt receptbelagda narkotikaklassade läkemedel (t.ex. Tramadol eller bensodiazepiner) på annat sätt än läkare förskrivit.

Kommun	Kvinnor och män
Aneby	5,8
Eksjö	3,1
Gislaved	3,1
Gnosjö	2,9
Habo	
Jönköping	2,1
Mullsjö	4,2
Nässjö	4,2
Sävsjö	2,2
Tranås	3,7
Vaggeryd	
Vetlanda	4,0
Värnamo	3,1
Jönköpings län	2,8

Tabell 6: Andel (%) som någon gång använt receptbelagda narkotikaklassade läkemedel (T.ex. Tramadol eller Bensodiazepiner) på annat sätt än läkare föreskrivit. Källa: Nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor (HLV) 2022.

Mätningar av narkotika i avloppsvattnet

Under två års tid, 2022-2023 har Vaggeryds kommun deltagit i ett länsgemensamt projekt som handlar om mätning av narkotikaförekomst i avloppsvattnet. Proverna har analyserats av RISE (Research Institutes of Sweden). Länsstyrelsen har sammanställt resultatet kortfattat:

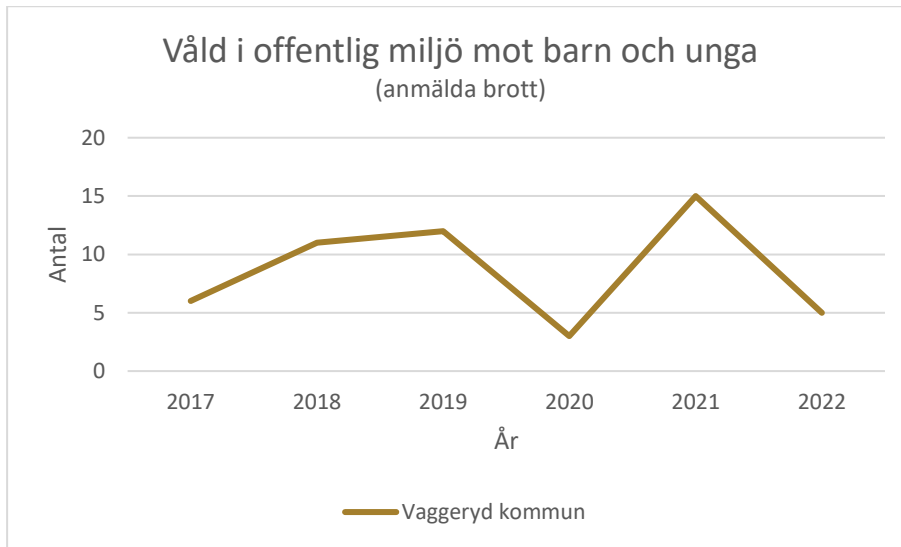
- I 2023 års mätningar förekommer alla analyserade substanser förutom Heroin i prover från avloppsreningsverket i Skillingaryd.
- Hos Skillingaryd ARV ses en högre halt från 2022 av MDMA/Ecstasy och Ketamin i både vardags- och helgprovet från 2023 i jämförelse med vardags- och helgprovet från 2022.
- Utöver detta ses en högre halt i vardagsprovet för Cannabis, helgprovet för Kokain, helgprovet för Bensoylekgonin, helgprovet för Amfetamin samt helgprovet för Tramadol från 2023 i jämförelse med 2022.

Mätserien är för kort för att kunna dra några långtgående slutsatser.

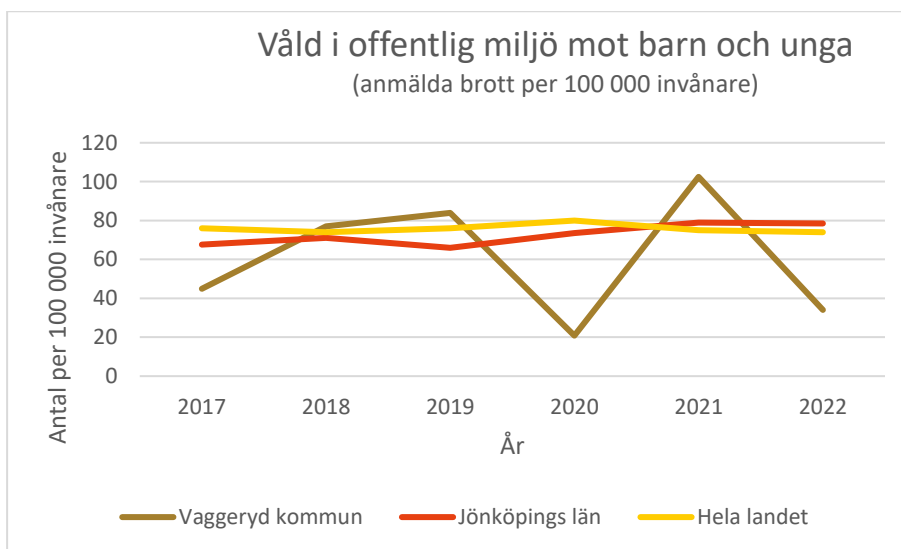
Källa: Länsstyrelsen i Jönköpings län

Våldsbrott i offentlig miljö

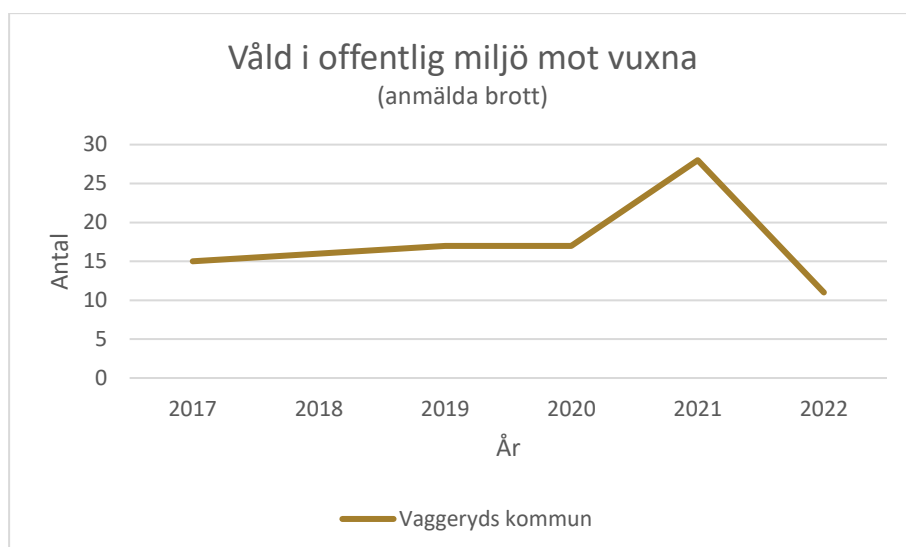
Brottsstatistik

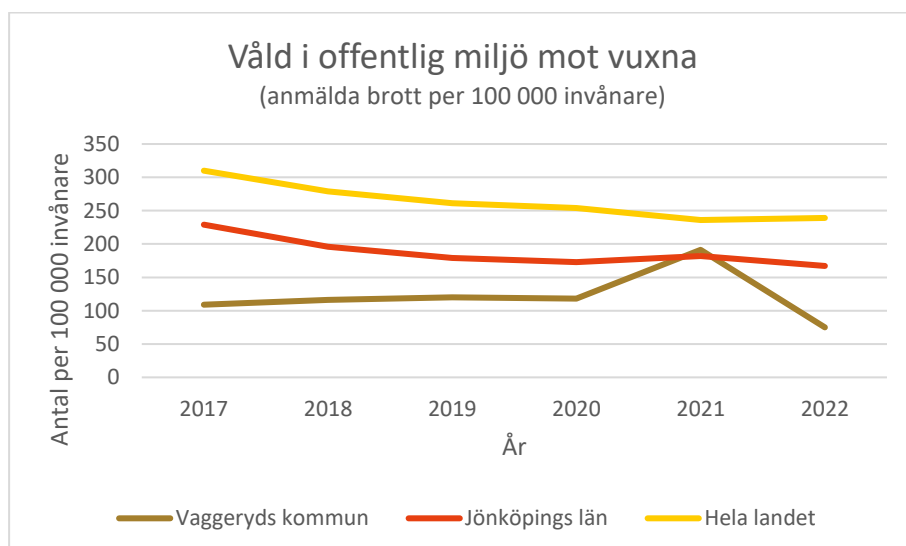
Figur 17: Våld i offentlig miljö mot barn och unga (totalt antal anmälda brott) i Vaggeryds kommun. Källa: Brå

Figur 18: Våld i offentlig miljö mot barn och unga (anmälda brott per 100 000 invånare). Källa: Brå

Figur 19: Våld i offentlig miljö mot vuxna (totalt antal anmälda brott) i Vaggeryds kommun.
Källa: Brå

Figur 20: Våld i offentlig miljö mot vuxna (anmälda brott per 100 000 invånare).
Källa: Brå

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	3,5	3,4	1,2
Jönköpings län	2,5	3,3	2,9
Hela landet	3,2	3,6	2,8

Tabell 7: Självrapporterad utsatthet för misshandel 2016–2021, enligt NTU 2017–2022.
Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år). Källa: NTU

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	0,4	1,1	0,0
Jönköpings län	0,7	0,9	1,0
Hela landet	1,2	1,5	1,2

Tabell 8: Självrapporterad utsatthet för personrån 2016–2021, enligt NTU 2017–2022. Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år). Källa: NTU

I polisens trygghetsundersökning för 2022 och 2023 visar svaren på frågan om oro att bli överfallen/misshandlad i området att det uppfattas som ett ”närmast obefintligt problem”. Oron att utsättas för hot får resultatet ”inte särskilt påtagligt problem”.

Kompletterande information

I den nationella folkhälsoenkäten *Hälsa på lika villkor (HLV)* för 2022 finns följande tabell.

Fråga 47. Andel (%) som avstått från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad.

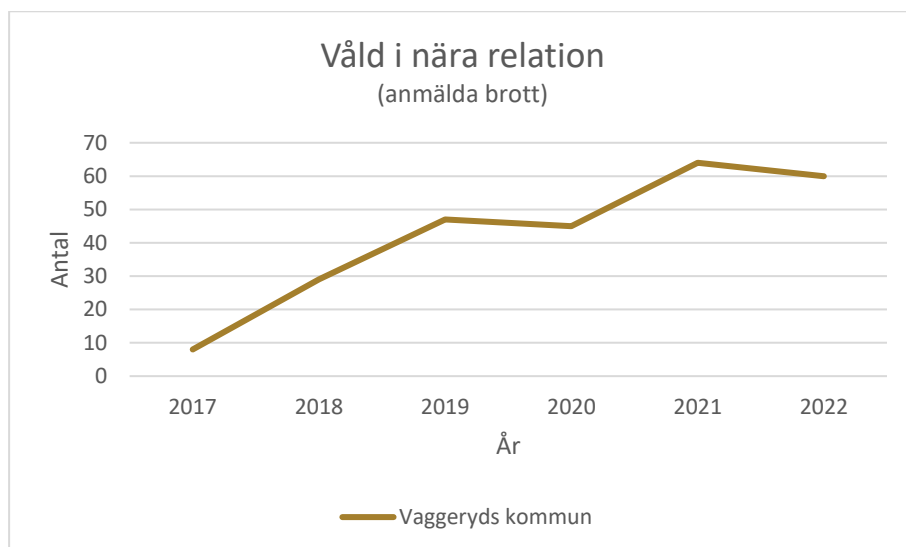
Kommun	Kvinnor	Män
Aneby	38,0	9,5
Eksjö	32,4	9,4
Gislaved	34,9	16,0
Gnosjö	42,6	
Habo	33,8	7,5
Jönköping	43,1	5,7
Mullsjö	39,5	9,3
Nässjö	39,8	15,0
Sävsjö	30,8	11,2
Tranås	42,5	16,4
Vaggeryd	37,4	12,4
Vetlanda	38,4	9,5
Värnamo	35,1	12,8
Jönköpings län	39,5	9,8

Tabell 9: Andel % som avstått från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad. Källa: Nationella folkhälsoenkäten *Hälsa på lika villkor (HLV)* 2022.

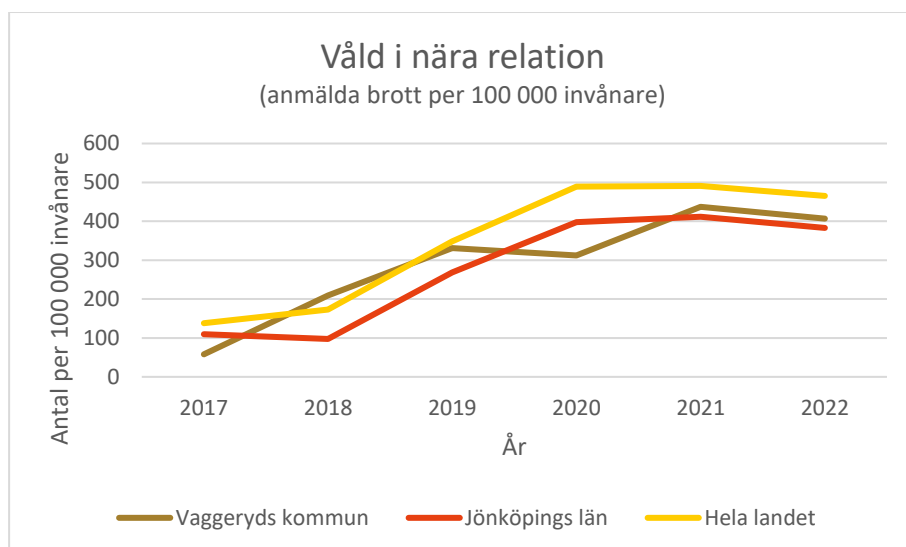
Våld i nära relation

Brottsstatistik

Statistiken är inte helt jämförbar över åren eftersom brottsrubriceringen ändrats. Det som avses numera är fysiskt våld mellan personer i parrelationer.

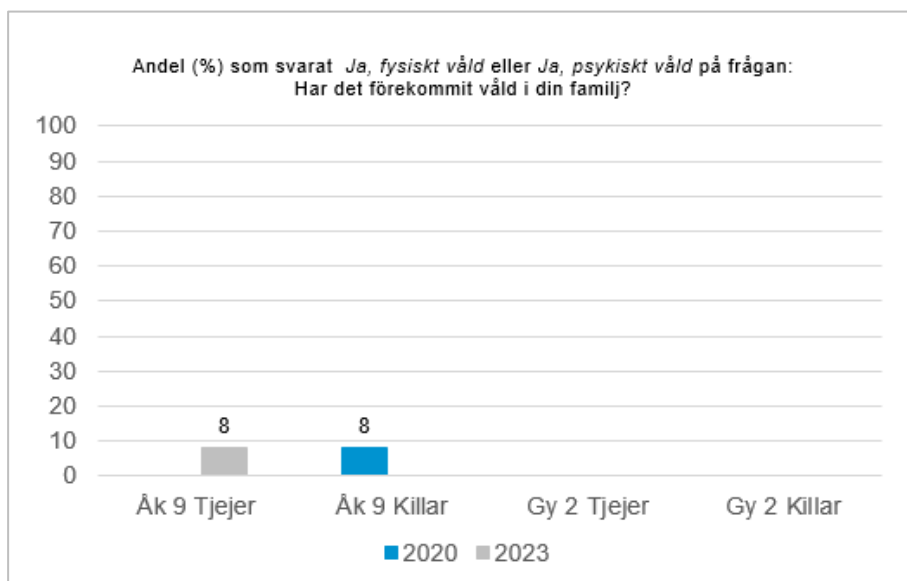

Figur 21: Våld i nära relation (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2017-2022. Källa: Brå

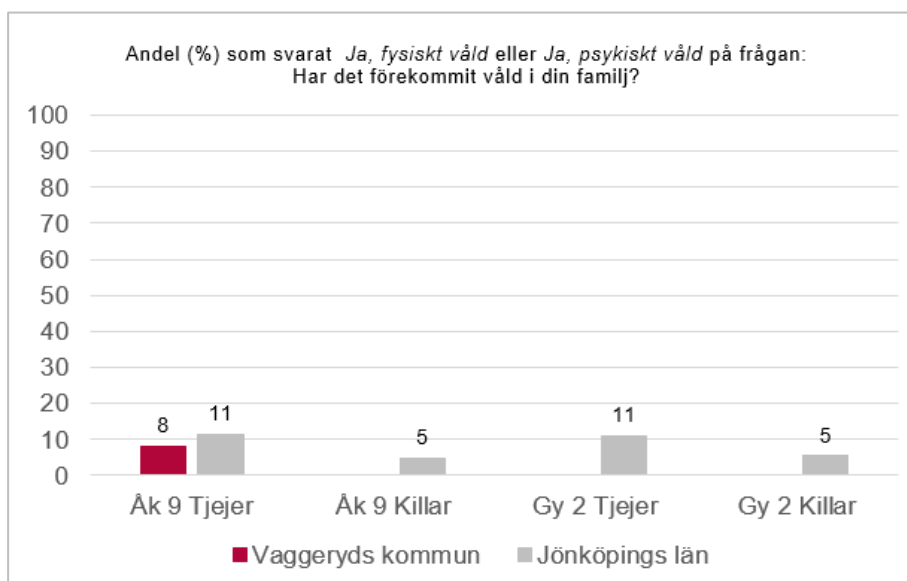

Figur 22: Våld i nära relation (anmälda brott per 100 000 invånare) 2017-2022. Källa: Brå

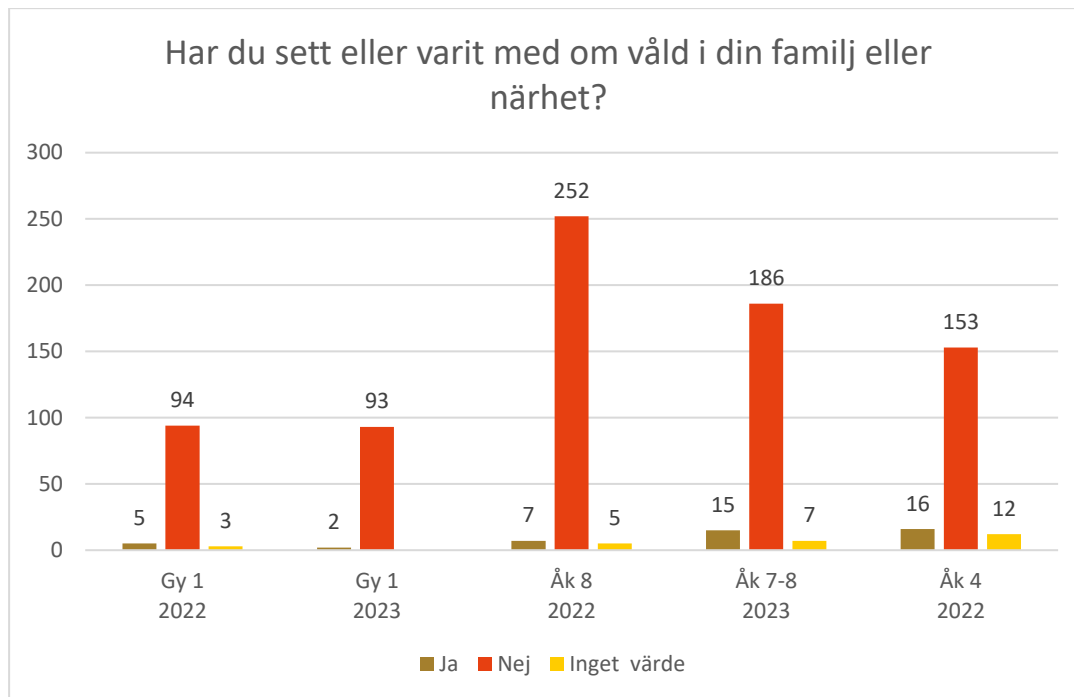
Kompletterande information

Figur 23: Andel (%) som svarat ja på frågan om förekomsten av våld i den egna familjen i Vaggeryds kommun.
Källa: Folkhälsoenkät ung 2023.

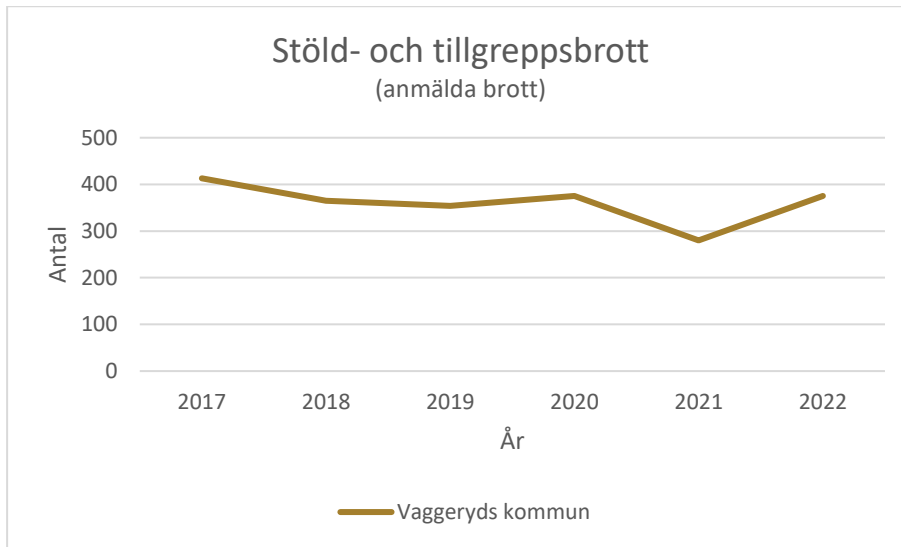
Figur 24: Andel (%) som svarat ja på frågan om förekomsten av våld i den egna familjen i Vaggeryds kommun i jämförelse med Jönköpings län. Källa: Folkhälsoenkät ung 2023.

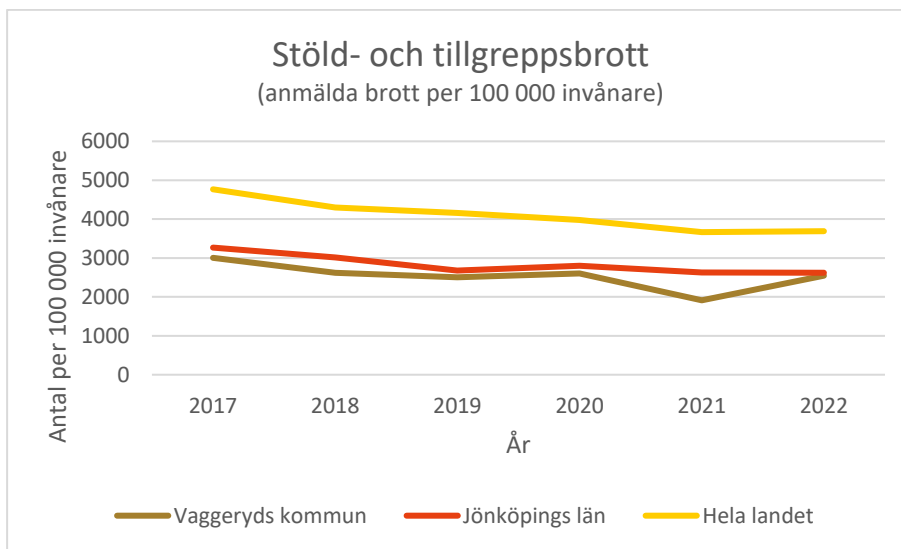
Figur 25: Har du sett eller varit med om våld i din familj eller närhet?
Källa: Vaggeryds kommuns hälsosamtal 2022-2023.

Stöld - och tillgreppsbrott

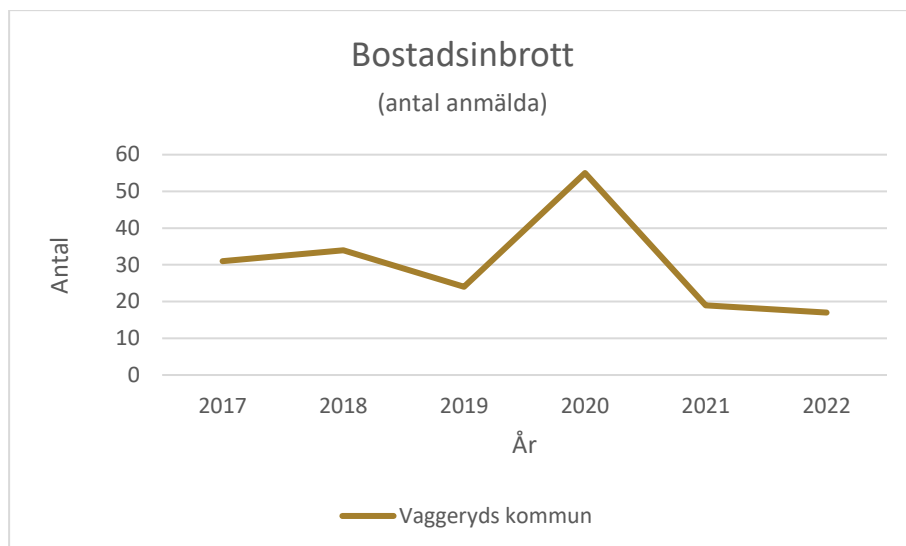
Brottsstatistik

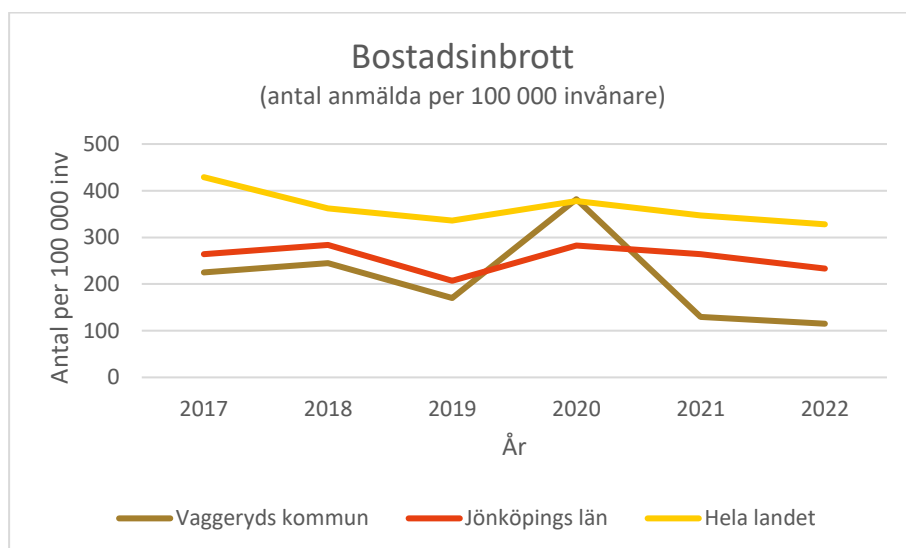
Figur 26: Stöld- och tillgreppsbrott (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2017-2022. Källa Brå

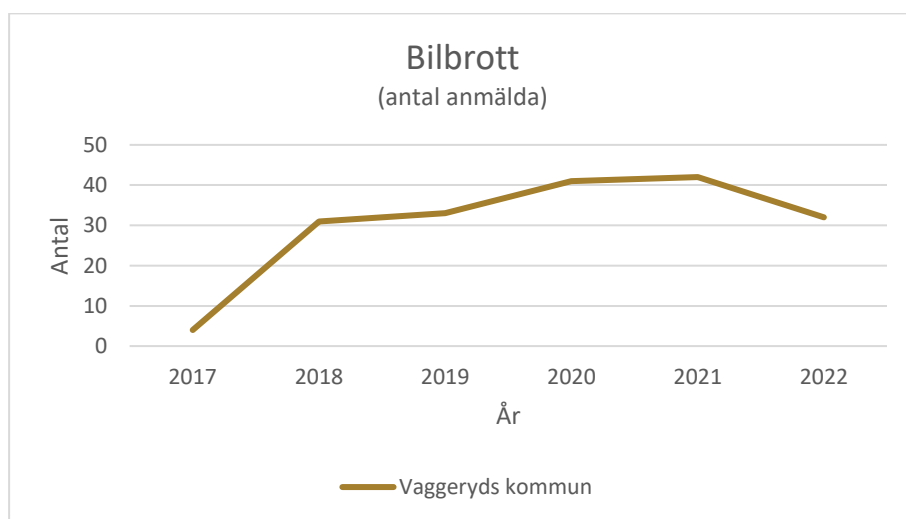
Figur 27: Stöld- och tillgreppsbrott, totalt (anmälda brott) 2017-2022, antal per 100 000 invånare. Källa Brå

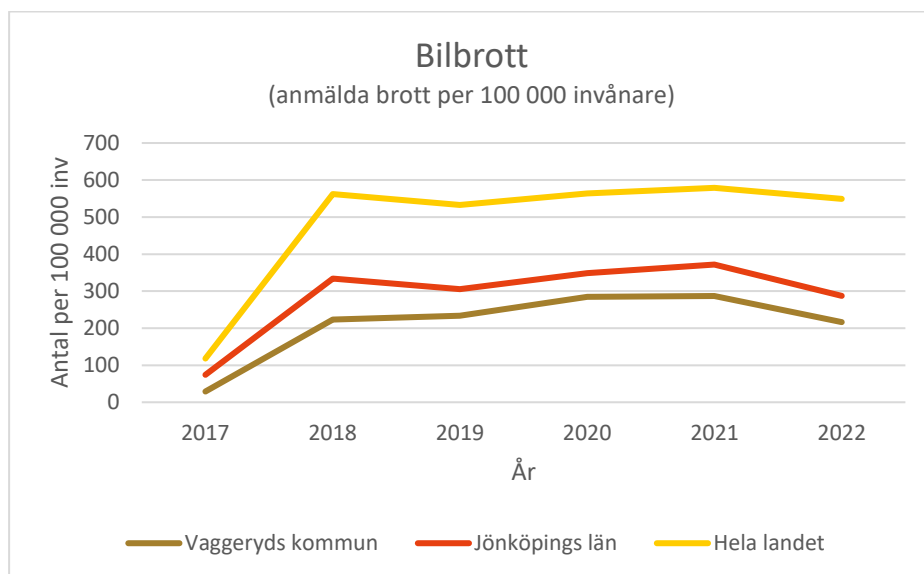
Figur 28: Bostadsinbrott (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2017-2022. Källa: Brå

Figur 29: Bostadsinbrott (anmälda brott) 2017-2022, antal per 100 000 invånare. Källa: Brå

Figur 30: Bilbrott (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2017-2022. Källa: Brå

Figur 31: Bilbrott (anmälda brott) 2017-2022, antal per 100 000 invånare. Källa: Brå

Figur 32: Stöld i butik (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2020-2023 – Brottskod 0853: Stöld utan inbrott, från butik, även i anslutning till bensinstation, varuhus, kommersiell utställningslokal. Källa: Polismyndigheten

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	11,1	10,3	4,0
Jönköpings län	8,0	8,7	7,4
Hela landet	10,5	11,3	10,4

Tabell 10: Självrapporterad utsatthet för cykelstöld bland cykelägare 2016–2021, enligt NTU 2017–2022. Andel (%) utsatta hushåll. Källa: NTU

Polisens trygghetsundersökning

I polisens trygghetsundersökning för 2022 och 2023 visar svaren på frågan om respondenterna oroar sig för att utsättas för inbrott i bostaden eller för att få sin bil, mc, moped eller cykel stulen att det är ett ”inte alls påtagligt problem”.

När det gäller oro för inbrott i förråd är resultatet ”inte särskilt påtagligt problem”. Det något mer negativa resultatet på denna fråga beror på svaren från dem som bor på landsbygden som uttrycker oron för just inbrott i förråd som ett ”ganska påtagligt problem”.

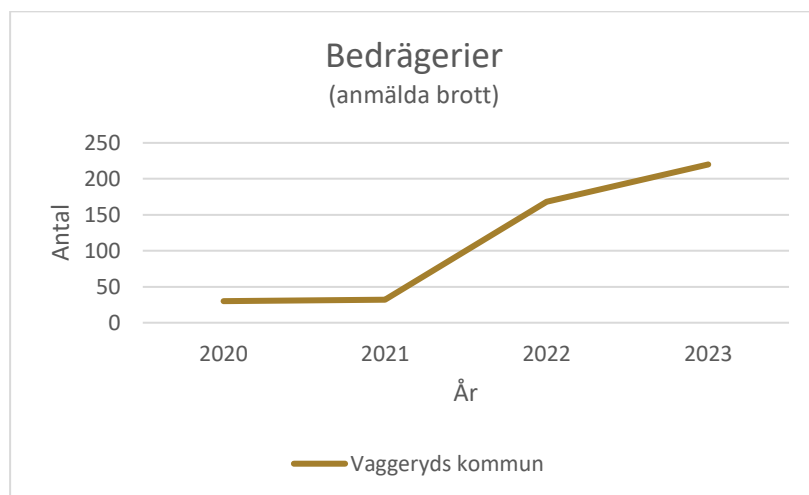
Kompletterande information

Dialog med föreningen ”Handel och Service” i Vaggeryds kommun visar att det förmodligen förekommer en underrapportering av brottet stöld i butik.

Bedrägeribrott

Brottsstatistik

Bedrägeribrotten ökar i Vaggeryds kommun, i likhet med övriga riket.

Figur 33: Bedrägerier (anmälda brott) i Vaggeryds kommun. Källa: Polismyndigheten

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	4,3	3,1	4,9
Jönköpings län	4,2	5,0	4,1
Hela landet	5,0	5,4	3,8

Tabell 11: Självrapporterad utsatthet för kort-/kreditbedrägeri 2016–2021, enligt NTU 2017–2022. Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år). Källa NTU

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	3,5	5,8	3,8
Jönköpings län	3,9	5,1	7,0
Hela landet	4,6	5,1	5,6

Tabell 12: Självrapporterad utsatthet för försäljningsbedrägeri 2016–2021, enligt NTU 2017–2022. Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år). Källa NTU

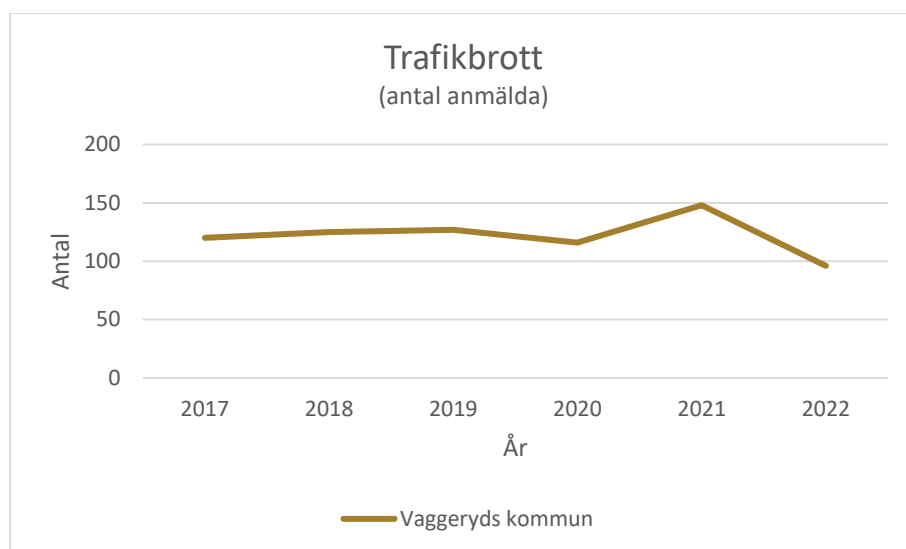
Kompletterande information

Polismyndighetens statistik visar att det finns en överrepresentation av äldre (65+) bland brottsoffren som utsätts för bedrägeribrott. Dock finns offren i hela åldersspektrat.

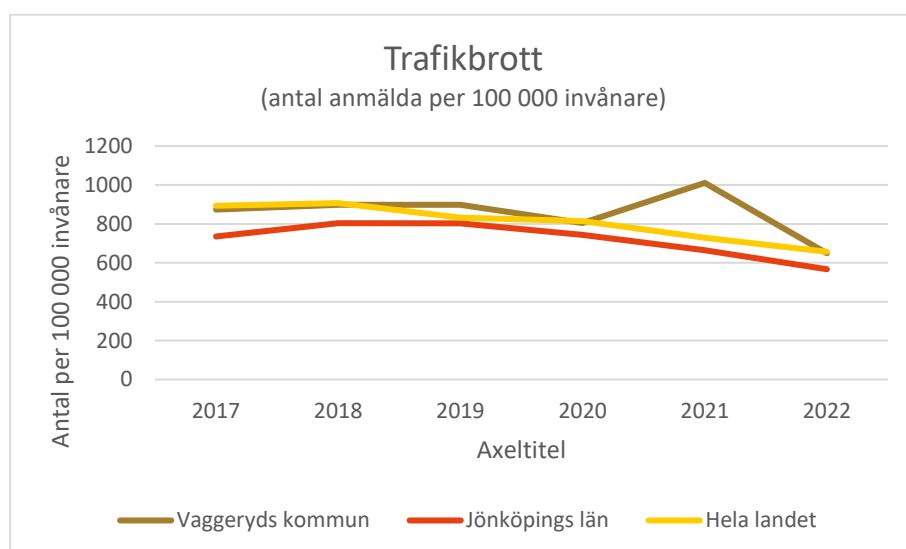
Källa: Polismyndigheten, lokalpolisområde Värnamo

Trafikbrott

Brottsstatistik

Figur 34: Trafikbrott, totalt (anmälda brott) i Vaggeryds kommun 2017-2022. Källa Brå

Figur 35: Trafikbrott, totalt (anmälda brott) 2017-2022 per 100 000 invånare. Källa Brå

Självrapporterad utsatthet och upplevelse av trygghet

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	29	19	18
Jönköpings län	20	21	21
Hela landet	20	20	19

Tabell 13: Problem i stor utsträckning med fortkörning i det egna bostadsområdet, enligt NTU 2017–2022. Andel (%) i befolkningen (16–84 år). Källa NTU

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	12	14	11
Jönköpings län	12	11	14
Hela landet	12	13	14

Tabell 14: Problem i stor utsträckning med övrig störande körning i det egna bostadsområdet, enligt NTU 2017–2022. Andel (%) i befolkningen (16–84 år). Källa: NTU

Kompletterande information

I polisens trygghetsundersökning för 2022 och 2023 visar svaren på frågorna om respondenterna tycker att bilarna kör för fort, om det förekommer buskörning med mopeder, mc och om trafikregler inte respekteras att det är ett ”inte alls påtagligt problem” till ”inte särskilt påtagligt problem”.

Annan för kartläggningen relevant information

Under denna rubrik samlas statistik och fakta som inte passar in under någon särskild rubrik, men som är viktig för att kartläggningen ska bli fullständig.

Hot och våld i kommunens verksamheter

Arbetsmiljöverkets kartläggning

Arbetsmiljöverkets kartläggning av skola 2023 om hot och våld visar att det finns en del brister kring hot och våld i kommunens skolor. I korthet:

- Brister kring hot och våld
- Riskbedömningar – saknas övergripande
 - Obehöriga
 - Ensamarbete
- Uppgiftsfördelning när det gäller arbetsmiljö saknas

Under 2024 kommer Arbetsmiljöverket att kartlägga vård och omsorg på liknande sätt. Resultatet av den kartläggningen kommer inte att innefattas i denna kartläggning eftersom den ännu inte är klar.

Källa: Hr-enheten

Personalens rapportering

Kommunens system för rapportering av incidenter och skador inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet innehåller för kartläggningen intressant information. Rapporteringen av incidenter och skador för all personal haltar, men den statistik som finns för 2023 uppgår till 241 anmälningar fördelat på:

- Hot och våld 72 st
- Kränkningstillbud 34 st
- Psykosociala tillbud 58 st
- Tillbud på grund av annan person 77 st

Alla kränkningstillbud och psykosociala tillbud innebär inte hot och våld. Tillbud på grund av annan person innehåller också *oavsiktliga* tillbud. För att få reda på mer om exakt vad som är hot och våld i denna rapportering behövs en djupare analys som inte denna kartläggning kommer att innefatta.

Källa: Hr-enheten

Socialtjänstens statistik och syn på brottslighet

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Barn och unga							
Ansökningar	45	39	50	77	44	52	50
Anmälningar	369	500	500	629	652	615	709
Våld i nära relation							
Ansökningar	16	16	21	20	33	28	32
Anmälningar	3	6	12	13	-	-	-
Vuxen/missbruk							
Ansökningar	37	29	45	25	86	74	87
Anmälningar	21	16	39	44	143	118	139

Tabell 15: Orosanmälningar och ansökningar till socialtjänsten kopplade till brottslighet.
Källa: Socialförvaltningen

Det finns ingen statistik för hedersrelaterad brottslighet, människohandel, prostitution och hatbrott, men det finns rutiner för hur hanterar för vissa av områdena. Vid till exempel hedersrelaterad brottslighet finns det rutiner för hur socialtjänsten ska agera till skydd samt hur samverka med andra aktörer ska gå till.

Socialtjänsten stöter inte på människohandel, hatbrott eller prostitution i vardagen men hederkomplexa ärenden inkommer emellanåt.

När det gäller orosanmälningar med sociala faktorer som till exempel kriminellt beteende eller indikationer så finns det vissa ungdomar som har beteendet men det är inte överrepresenterat i Vaggeryds kommun. Det finns dock en grupp i vilken det sociala nedbrytande beteendet ökar, barn och unga med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar). Dessa barn och unga har en större sårbarhet att hamna i riskbeteende som exempelvis kriminalitet. Det innebär ett behov av andra arbetssätt och fler olika insatser som exempelvis öppenvård och insatser inom funktionshinderomsorgen. Denna målgrupp skapar en annan problematik och fler orosanmälningar.

Källa: Socialförvaltningen

Självrapporterad utsatthet för sexualbrott

	2017/2018	2019/2020	2021/2022
Vaggeryd	5,1	2,1	2,5
Jönköpings län	5,0	4,6	4,6
Hela landet	5,6	5,8	4,5

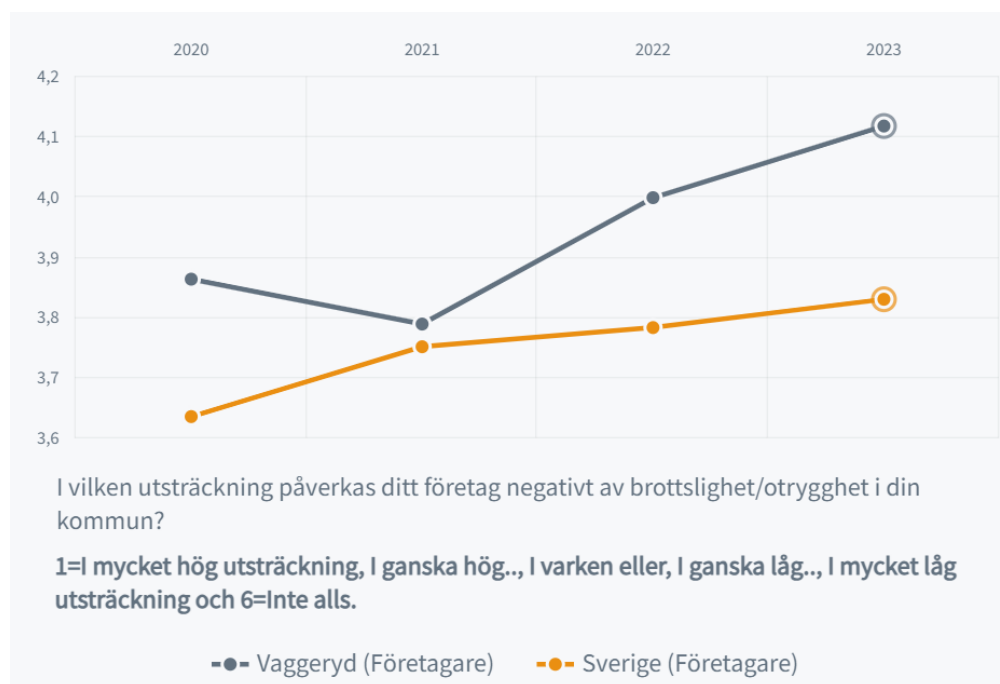
Tabell 16: Självrapporterad utsatthet för sexualbrott 2016–2021, enligt NTU 2017–2022.
Andel (%) utsatta i befolkningen (16–84 år). Källa: NTU

Kontroll av föreningar

För att en ny förening ska berättigas bidrag av Vaggeryds kommun krävs ett nämndsbeslut. Detta för att i möjligaste mån säkerställa en likvärdig process som också innefattar en systematisk kontroll av den planerade verksamheten.

Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen

Brottslighet och otrygghet inom näringslivet

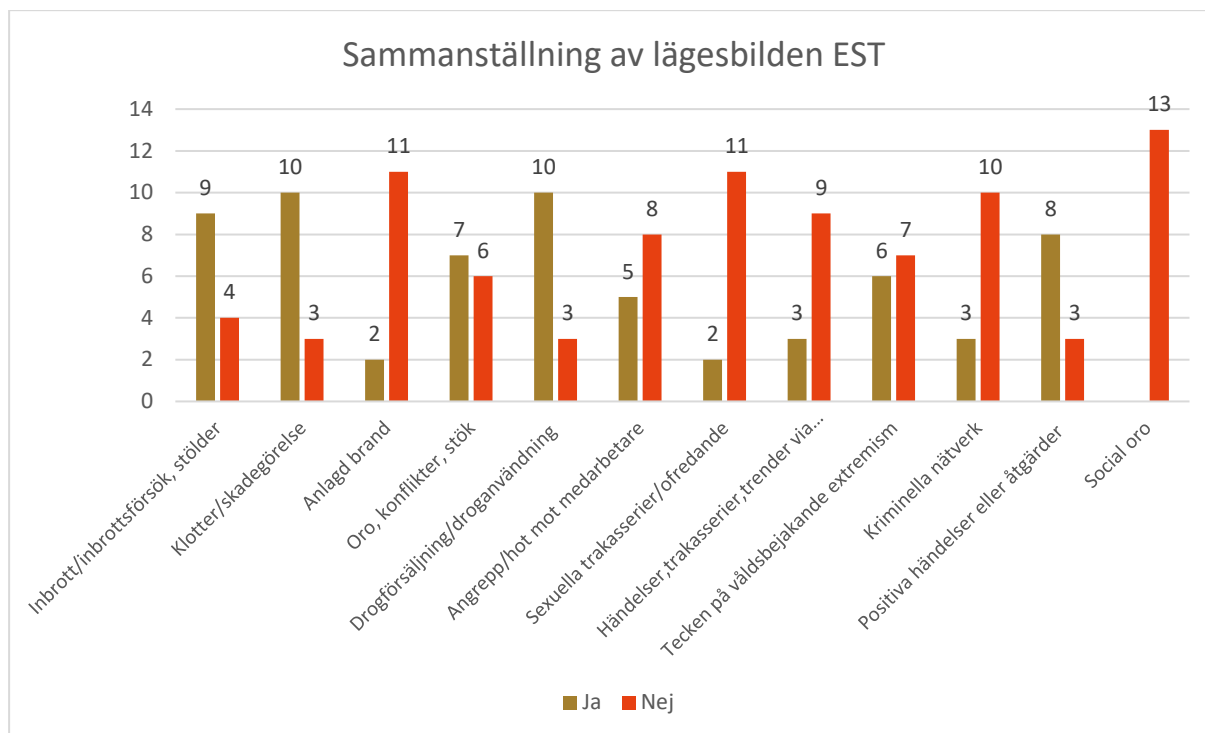

Figur 36: I vilken utsträckning påverkas ditt företag negativt av brottslighet/otrygghet i din kommun?

Källa: Undersökningen foretagsklimat.se, Svenskt näringsliv

Lägesbild EST (Effektiv samordning för trygghet)

Sedan sensommaren 2021 sammanställs en lägesbild som grundar sig i ett antal rubriker som handlar om olika typer av brottslighet och oroligheter. Lägesbilden innehåller också händelser som på ett positivt sätt påverkar läget. Det också att utläsa tendenser. Rapportörerna finns i flera kommunala förvaltningar och kommunägda bolag i Vaggeryds kommun. Lägesbilden används som ett verktyg för det lokala brottsförebyggande rådet och sammanställs inför lokala Brå:s möten sex gånger om året.

Figur 37: Sammanställning av lägesbilden från och med augusti/september 2021 till och med december/januari 2024. Rapporteringen uppdelad per rubrik, förekomst i lägesbilderna. Källa: Räddningstjänsten

Kultur och fritid som en del i det brottsförebyggande arbetet

Genom att främja kultur och meningsfull fritid skapas ett antal mervärden som skapar demokrati, verkar brottsförebyggande, hälsofrämjande och varumärkesbyggande. En synergieffekt av detta är att främjandet av kultur och meningsfull fritid även kan ha positiva ekonomiska effekter. Detta sammantaget gör att kultur och fritid bidrar till ett stärkt civilsamhälle och därmed en del i återuppbyggnaden av totalförsvaret.

Kopplingen mellan kultur och demokrati uttrycks på följande sätt i 2014 års demokratiutredning:

Det är [...] genom det fria samtalet och kulturen som enskilda människor kan växa och som samhället och demokratin utvecklas. På detta sätt är konsten, litteraturen, musiken, teatern liksom andra kulturuttryck viktiga delar av demokratin. Genom ett fritt kulturliv kan tankar, känslor och åsikter komma till uttryck som inte kan fångas genom demokratins formella institutioner. Kulturen spelar en avgörande roll för att utmana invanda normer och tankebanor, skildra olika perspektiv av samhället, stimulera ett demokratiskt engagemang och för att odla en demokratisk samhällsanda.⁴

Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen

⁴ SOU 2016:5, s.75.

Prioritering

Prioriteringen av vilka brottstyper och vilken problematik Vaggeryds kommun ska arbeta vidare med gjordes i form av en workshop. Gruppen bestod av representanter från lokala brottsförebyggande rådet eller ersättare till dessa. Här sammanfattas prioriteringen.

Målet var minst tre, max fem prioriterade fokusområden att arbeta vidare med. Vid prioriteringen visade sig fyra huvudkategorier. En av kategorierna mynnade ut i tre underrubriker. Detta kluster valde vi att kalla ” Barn och unga som riskerar begå eller begår brott”.

- 1. Barn och unga som riskerar begå eller begår brott**
 - Rekrytering till kriminella nätverk
 - Radikalisering (inklusive våldsbejakande extremism)
 - Skadegörelse
- 2. Narkotikabrott – fokus barn och unga**
- 3. Våld i nära relationer**
- 4. Bedrägeribrott – fokus 65+ och särskilt utsatta**

Analys

Analysen bestod av den samlade erfarenheten i rummet. Tillsammans analyserade vi orsaker till och samband mellan de valda prioriteringarna och tittade på tänkbara händelsekedjor. Vi diskuterade påverkan på individer och grupper i samhället och hur vår organisation kan möta upp.

Vi genomförde inte kompletta orsaksanalyser. För att kunna göra det behövs mer tid och ett strukturerat arbetssätt. Istället har vi formulerat åtgärder som skapar bättre förutsättningar för att kunna genomföra bättre och mer gedigna orsaksanalyser.

Analysen visar att det finns tydliga samband mellan de olika problemen kopplade till samtliga prioriteringar och att kommunen därför behöver ta ett helhetsgrepp och få en god helhetsbild. Det bedrivs mycket bra främjande och förebyggande arbete redan idag, men det saknas struktur, systematik och uppföljning av arbetet.

Lägesbild och åtgärdsplan

Den samlade bilden som träder fram i kartläggningen av brottsligheten, den upplevda tryggheten och den självrapporterade utsattheten i Vaggeryds kommun är god. Statistiken för kommunen sticker inte ut från länet och Sverige i negativt avseende, utan i de flesta fall snarare positivt.

Sammanfattad lägesbild

Barn och unga som riskerar begå eller begår brott

Med utvecklingen av de kriminella nätverkens etablering på fler platser i Sverige behöver även vi i Vaggeryds kommun vara uppmärksamma och proaktiva. I prioriteringen har valt att använda formuleringen ”barn och unga som riskerar begå eller begår brott” för att samlat beskriva det vi behöver fokusera på. Det finns tendenser i Jönköpings län på ökad extremism. Detta vill Vaggeryds kommun förebygga och arbeta aktivt mot. Skadegörelse kan ses som en indikator på till exempel missnöje eller avsaknad av meningsfulla aktiviteter.

Denna prioritering handlar om barn och unga, men åtgärderna kan även stödja arbetet med vuxna som ska återanpassas till samhället.

Narkotikabrott – fokus barn och ungdomar

En något oroande bild framträder kring attityder om narkotika hos barn och unga trots att frågorna om eget bruk oftast besvaras med nej. Inom detta område behövs mer fakta för att en fördjupning av orsakssamband ska kunna göras och effektiva åtgärder planeras.

Våld i nära relationer

Statistiken från Brottsförebyggande rådet visar en tydlig ökning av polisanmälningar de senaste åren, såväl i Vaggeryds kommun som i riket och i Jönköpings län. Det är svårt att få en entydig bild av vad denna ökning står för. Lagändringar och en ökad benägenhet att anmäla brott till följd av informationskampanjer av olika myndigheter kan påverka statistiken. Det är tydligt i kartläggningen att frågan fortsatt kräver åtgärder från kommunens olika verksamheter.

Bedrägeribrott – 65+ och särskilt utsatta

Bedrägeribrott är en brottskategori som ökat tydligt de senaste åren och trenden ser ut att hålla i sig. Brottskategorin förekommer i alla åldrar, dock är åldersgruppen 65+ kraftigt överrepresenterad bland brottsoffren.

Åtgärdsplan

Utifrån lägesbilden har ett antal åtgärder formulerats. Dessa åtgärder ska vara påbörjade eller genomförda senast 30 oktober 2025 då nästa kartläggningssarbete påbörjas. Nivåerna på åtgärd förklaras i fotnot⁵. När nivån på en åtgärd beskrivs med ”grund” innebär det att den utgör en del av fundamentet för kommunens brottsförebyggande arbete.

Åtgärd nr	Nivå på åtgärd	Prioriterat område	Åtgärd klartext	Ansvarig	I samverkan med
BF24-01	Grund	Alla	Alla representanter i lokala brottsförebyggande rådet ska genomgå Brottsförebyggande rådets (myndighetens) introduktionsutbildning till brottsförebyggande arbete	Brottsförebyggande rådet	Samtliga förvaltningar som ingår i lokala brottsförebyggande rådet
BF24-02	Grund	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott Narkotikabrott	Kartläggning av befintlig samverkan/insatser målgruppen barn och unga som riskerar eller har utvecklat en kriminell livsstil.	Räddningstjänsten	Samtliga förvaltningar som ingår i lokala brottsförebyggande rådet
BF24-03	Grund	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott Narkotikabrott	Tydliggöra samverkan utifrån forskning, beprövad erfarenhet och beprövade metoder.	Räddningstjänsten	Samtliga förvaltningar som ingår i brottsförebyggande rådet
BF24-04	Grund	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott Narkotikabrott	Arbeta fram metoder för de vårdnadshavare vars barn och unga är i riskzonen för, eller har hamnat i kriminell livsstil.	Räddningstjänsten	Socialförvaltningen Barn- och utbildningsförvaltningen Kultur- och fritidsförvaltningen
BF24-05	Grund	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott Narkotikabrott	Kunskaphöjning om samverkan generellt för medarbetare. Kunskaphöjning om de metoder som redan används och de metoder som kommer att användas enligt BF24-03 och BF24-04.	Socialförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen	Räddningstjänsten Kultur- och fritidsförvaltningen Samtliga förvaltningar
BF24-06	Primär	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott	Struktureras och systematiseras arbetet med metoden "Gångsnacket"	Barn- och utbildningsförvaltningen	Socialförvaltningen Kultur- och fritidsförvaltningen
BF24-07	Primär	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott	Arbeta för att föräldrautbildningar enligt metoderna ICDP (0-6 år) och Cope (6-12 år och 13-19 år) ska nå fler vårdnadshavare.	Socialförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen
BF24-08	Primär	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott	Kunskaphöjning för civilsamhället om förebyggande åtgärder för att motverka att barn och unga hamnar i kriminalitet.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Räddningstjänsten
BF24-09	Primär, sekundär och tertiär	Barn och unga som riskerar begå eller begår brott Narkotikabrott	Utvärdera och utveckla verksamhet inom konceptet vuxenvandring till att omfatta t.ex. läxhjälp eller annan aktivitet. I utvecklingen ska även utbildning av viktiga vuxna ingå.	Socialförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen Barn- och utbildningsförvaltningen
BF24-10	Grund	Våld i nära relation	Skapa arbetsgrupp som tar fram handlingsplan mot våld i nära relation.	Räddningstjänsten	Berörda verksamheter inom kommunkoncernen
BF24-11	Primär	Våld i nära relation	Skapa arbetsgrupp för Orange week – ett län utan våld.	Räddningstjänsten	Samtliga förvaltningar som ingår i brottsförebyggande rådet
BF24-12	Primär	Våld i nära relation	Kunskaphöjning för medarbetare.	Kommunledningskontoret	Samtliga förvaltningar
BF24-13	Primär	Bedrägeribrott	Fortsätta informationsinsatserna mot 65+ och särskilt utsatta grupper.	Räddningstjänsten	Socialförvaltningen Kultur- och fritidsförvaltningen
BF24-14	Tertiär	Bedrägeribrott Våld i nära relation	Undersöka ansvaret och förutsättningarna för att erbjuda brottsofferstöd.	Socialförvaltningen Kommunledningskontoret	Räddningstjänsten
BF24-15	Grund	Alla	Var och en med något ansvar inom området ska fortlöpande utvärdera effekterna av sina brottsförebyggande insatser i syfte att utveckla arbetet.	Samtliga förvaltningar	Räddningstjänsten

Tabell 17: Åtgärdsplan – brottsförebyggande arbete.

⁵ Källa bra.se: Ett sätt att beskriva det lokala brottsförebyggande arbetet är om de valda åtgärderna riktas mot alla eller de flesta, så kallad **primär brottsprevention**, eller om åtgärderna riktas mot riskpersoner - aktiviteter - miljöer så kallad **sekundär brottsprevention**, eller om åtgärderna inriktar sig på att hindra återfall i brott och upprepad utsatthet för brott både hos person eller miljö i så kallad **tertiär prevention**.